

**UCHWAŁA NR XI/95/11
RADY MIASTA BYDGOSZCZY
z dnia 27 kwietnia 2011 r.**

w sprawie przyjęcia i wdrożenia „Programu Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy na rok 2011”

Na podstawie art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, Nr 157, poz. 1241, Nr 202, poz. 1551, Nr 219, poz. 1706, Nr 221, poz. 1738, z 2010 r. Nr 28, poz. 146, Nr 40 poz. 229, Nr 81 poz. 527 oraz Nr 125 poz. 842)

uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjąć i skierować do wdrożenia „Program Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy na rok 2011” w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

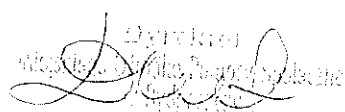
Przewodniczący Rady Miasta

Roman Jasiakiewicz

UZASADNIENIE

Rada Miasta Bydgoszczy w uchwale Nr 21/SP/11... z dnia 27.04.2011 r. przyjęła sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bydgoszczy za rok 2010 oraz wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 10 oraz art. 112 ust. 13 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 j.t. z późn. zm.) Rada Miasta jest zobowiązana do opracowania i wdrożenia do realizacji lokalnych programów pomocy społecznej w oparciu o wykaz potrzeb przedstawiony przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

W związku z powyższym celowe jest przyjęcie i wdrożenie lokalnego programu pomocy społecznej uwzględniającego konieczność udzielania pomocy na rzecz osób, rodzin pozostających w trudnych warunkach życiowych w roku 2011.

Danuta Rębińska-Warzech

Załącznik do
Uchwały Nr XI/95/11
Rady Miasta Bydgoszczy
z dnia 27 kwietnia 2011 r.

PROGRAM MIEJSKIEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ W BYDGOSZCZY NA 2011 ROK

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Głównym celem pomocy społecznej jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizowane są przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, który w oparciu o posiadane zasoby utrzymuje i rozwija infrastrukturę socjalną, a także świadczy pomoc na podstawie ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw oraz rządowych programów wspierających zadania własne gminy i powiatu.

Ważnym elementem skutecznej pomocy jest przygotowanie realnego, odpowiadającego zarówno wykazanym potrzebom, jak i posiadanym możliwościom programu pomocy. Przygotowywany program umożliwia realizowanie założeń polityki społecznej państwa na szczeblu samorządowym.

Program pomocy społecznej na 2011 rok uwzględnia przede wszystkim dwa obszary działań:

1. pomoc środowiskowa
2. pomoc instytucjonalna

W obszarze pomocy społecznej planuje się również wdrażanie uzupełniających programów.

I. FORMY POMOCY ŚRODOWISKOWEJ

Analizując sytuację osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej należy stwierdzić, iż poważnym zagrożeniem dla nich jest brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego. Osiągane niskie dochody lub ich brak powoduje, że rodziny przede wszystkim rezygnują z ponoszenia obowiązkowych opłat mieszkaniowych, a tym samym popadają w zadłużenia. Aby wspomóc rodziny planuje się realizację niżej wymienionych programów, które będą miały wpływ na poprawę sytuacji materialnej i bytowej osób korzystających ze wsparcia ośrodka pomocy.

W ramach przyznanych środków planuje się realizację nowych programów oraz kontynuację podjętych w latach ubiegłych:

1. Dożywianie dzieci i młodzieży w okresie nauki szkolnej w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Cel – objęcie pomocą w naturze w formie posiłków – obiadów wydawanych w stołówkach szkolnych dla dzieci z rodzin korzystających z pomocy społecznej.

Realizacja programu przy współpracy ze szkołami podstawowymi i gimnazjami w zakresie typowania dzieci do tej formy pomocy.

Uznając priorytet tego zadania pomoc w tej formie w szczególnie uzasadnionych przypadkach jest przyznawana również z urzędu.

W 2011 roku na realizację programu w formie posiłku zaplanowano środki w wysokości 1.200.000 zł., które pozwolą na objęcie pomocą ok. 3.500 dzieci przedszkolnych i młodzieży realizującej obowiązek szkolny oraz 200.000 zł. dla ok. 300 osób dorosłych; na ilość dzieci objętych pomocą ma wpływ cena jednostkowego posiłku, którego średnia wartość wynosi ok. 3,80 zł.

oraz 100.000 zł. przeznaczone na wypłacanie zasiłków celowych na zakup żywności.

- program gminy będzie uzupełniony środkami z administracji rządowej w ramach ustawy z dnia 29 grudnia 2005r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.

4 stycznia 2011r. złożono wniosek do Wojewody Kujawsko-Pomorskiego o przyznanie kwoty 2.570.300 zł. wskazując jako niezbędny udział własny gminy kwotę 1.713.534 zł. zapisaną

w budżecie miasta na dożywianie dzieci w żłobkach i przedszkolach, uczniów w szkołach oraz osób dorosłych lub na pomoc w formie zasiłku celowego na zakup żywności.

Beneficjentami programu mogą być:

-dzieci poniżej 7 roku życia, dzieci i młodzież szkolna, osoby dorosłe o najniższych dochodach, stare, chore i niepełnosprawne

Zamierzony efekt:

- zasadność kierowania pomocy bezpośrednio do dziecka, które w okresie intensywnego rozwoju psycho-fizycznego potrzebuje kalorycznego i pełnowartościowego żywienia, zaś rodziny nie są w stanie zapewnić dziecku jednego ciepłego posiłku dziennie.

2. Pomoc rodzinom o najniższych dochodach

Cel – pomoc w ponoszeniu obowiązkowych opłat mieszkaniowych tj. czynsz, energia, gaz oraz na zakup opału osobom i rodzinom o najniższych dochodach.

Realizacja programu polega na przyznaniu pomocy materialnej osobom lub rodzinom spełniającym warunki wymienione w ustawie o pomocy społecznej, które z własnych dochodów nie są w stanie zabezpieczyć opłat za czynsz, energię lub gaz i przekazywanie przyznanej pomocy bezpośrednio na konto wierzyciela.

Na rok 2011 z budżetu MOPS na realizację programu wyodrębniono kwotę 1.000.000 zł. Z pomocy skorzysta ok. 3.500 gospodarstw domowych.

Zamierzony efekt:

- zapobieganie popadaniu przez rodziny ubogie w zadłużenia za czynsz i media
- pomoc w częściowym regulowaniu należności wykształca w klientach MOPS poczucie obowiązku wnoszenia opłat również we własnym zakresie oraz przeciwdziała wykluczeniu społecznemu i ogranicza skutki psychologiczne ubóstwa

3. Aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu w ramach utworzonego Centrum Integracji Społecznej oraz organizowaniu prac społecznie użytecznych

Cel – stworzenie szansy osobom długotrwale bezrobotnym w powrocie na rynek pracy poprzez reintegrację społeczną i zawodową

Realizacja programu – zadaniem Centrum Integracji Społecznej zgodnie z ustawą z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym jest kształcenie umiejętności pełnienia ról społecznych, nabywanie umiejętności, przyuczanie do zawodu, przekwalifikowanie lub podwyższenie kwalifikacji zawodowych. Osoby podlegające wykluczeniu społecznemu, przede wszystkim bezrobotni bez prawa do zasiłku, osoby bezdomne, uzależnione od alkoholu i po opuszczeniu zakładu karnego mogą znaleźć zatrudnienie socjalne.

Osoby bezrobotne zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy i jednocześnie korzystające z pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i rynku pracy będą miały możliwość wykonywania prac społecznie użytecznych w zorganizowanych przez gminę różnych jednostkach.

Ponadto planowane jest pozyskanie środków na realizację programów wychodzenia z bezdomności i aktywizację zawodową osób bezdomnych.

Osoby skierowane do prac społecznie użytecznych na rzecz społeczności lokalnej (w wymiarze 10 godzin tygodniowo), będą otrzymywać świadczenie pieniężne. Osoba wykonująca prace jest objęta ubezpieczeniem zdrowotnym (z tytułu posiadania statusu osoby bezrobotnej) oraz ubezpieczeniem wypadkowym zgodnie z art.2 ust.1 ustawy z 30 października 2002r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach.

W 2011 roku planuje się objąć tym programem 94 osoby.

Zamierzony efekt – do prac społecznie użytecznych zostaną skierowane osoby, które będą wykonywały prace w Rejonowych Ośrodkach Pomocy Społecznej świadcząc pomoc sąsiedzka. W efekcie działania te mają wpłynąć na zmianę postaw klientów ośrodka skierowaną na powrót na otwarty rynek pracy i poprawę sytuacji bytowej rodzin we własnym zakresie.

4. Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze

Cel – udzielenie pomocy osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione.

Realizacja programu polega na zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiece higienicznej, zaleconą przez lekarza pielęgnacją oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Zamierzony efekt – usługi świadczone są w mieszkaniu osoby, która potrzebuje tej pomocy, dzięki czemu nie musi być kierowana do Domu Pomocy Społecznej.

5. Zastępcze formy opieki nad dzieckiem

Cel – zapewnienie dziecku pozbawionemu opieki ze strony rodziny naturalnej całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, społecznych

Realizacja programu – w 2011r. planuje się kolejną edycję programu „W rodzinie najlepiej”, która polega na propagowaniu rodzinnych form opieki zastępczej za pośrednictwem prasy, radia i telewizji. Na zakończenie akcji zaplanowano Festyn rekreacyjny dla rodzin zastępczych i osób zainteresowanych.

Zamierzony efekt:

- pozyskanie kandydatów do pełnienia zastępczego rodzinnego środowiska rodzinnego w rodzinach zastępczych niespokrewnionych oraz zawodowych
- zapewnienie okresowej opieki dzieciom do czasu uregulowania ich sytuacji prawnej przez sąd rodzinny oraz udzielanie pomocy rodzinie mającej na celu przygotowanie do powrotu dziecka

Rodzinne formy opieki zastępczej oraz tworzenie małych oddziałów zaspokoja niezbędne potrzeby bytowe i rozwojowe, w tym emocjonalne dzieci pozbawionych opieki rodziny naturalnej, stanowią również alternatywę dla zdecydowanie droższej formy pomocy, jaką jest placówka opiekuńczo-wychowawcza.

6. Mieszkania chronione

Cel – zapewnienie mieszkania wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze, resocjalizacyjne, zakłady dla nieletnich i rodziny zastępcze oraz osobom

mogącym przy odpowiednim wsparciu samodzielnie żyć w środowisku w szczególności osobom z zaburzeniami psychicznymi, osobom wymagającym usług opiekuńczych ze względu na wiek lub stan zdrowia

Realizacja programu – w 2011 roku planuje się dalszą realizację podjętej w dniu 28 lutego 2001r. przez Radę Miasta uchwały w sprawie mieszkań chronionych, w której zapisano, iż na potrzeby wymienionej grupy osób należy wyodrębnić z własnych zasobów mieszkaniowych miasta Bydgoszczy 10 mieszkań. Dotychczas 7 usamodzielnianych wychowanków placówek zamieszkuje w 5 mieszkaniach chronionych.

W wyniku podpisanego porozumienia w miesiącu grudniu 2004r. pomiędzy ADM i MOPS uzgodniono, iż na potrzeby mieszkań chronionych przeznaczane będą lokale osób umieszczanych w domach pomocy społecznej, które przed umieszczeniem zajmowały lokale pozostające w zasobach ADM. W przypadku lokalu, który nie będzie spełniał wymogów na potrzeby mieszkania chronionego np. zbyt duży metraż, lokal będzie odzyskanym zasobem ADM, a MOPS pozyska kolejne mieszkanie spełniające wymogi.

Zamierzony efekt – dzięki pozyskanym lokalom, wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych otrzymują warunki godne do dalszej nauki. Dalsze pozyskiwanie lokali pozwoli na umieszczanie w nich większej liczby wychowanków, osób niepełnosprawnych, które przy dalszej pomocy zawodowej służby socjalnej będą się usamodzielniać.

7. Pozyskiwanie środków pozabudżetowych, w tym z Unii Europejskiej

Cel – pozyskanie środków pozabudżetowych zapewni możliwość realizacji programów pomocy społecznej skierowanych do osób bezrobotnych, osób niepełnosprawnych, osób powyżej 50 roku życia, kobiet i innych grup społecznych w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy oraz umożliwi podniesienie kwalifikacji zawodowych kadry pomocy społecznej.

Realizacja programu – kolejna edycja projektu systemowego „Krok do przodu” obejmująca 620 osób mająca na celu zaktywizowanie osób ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym i wyzwolenie w nich motywacji do zmian i przełamania barier w prawidłowym wypełnianiu ról społecznych (pracownika, rodzica, członka społeczności lokalnej itp.).

Planuje się także utworzenie projektów konkursowych dla niepełnosprawnych oraz szkoleń dla pracowników z otoczenia osób niepełnosprawnych.

W ramach projektu systemowego będzie również realizowany PAL (Program Aktywności Lokalnej) przez każdy Rejonowy Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy.

Zamierzony efekt – w wyniku realizacji programów planuje się osiągnięcie następujących efektów:

- podniesienie wiedzy i umiejętności osób pracujących na rzecz osób niepełnosprawnych
- zwiększenie stopnia usamodzielnienia życiowego oraz zwiększenie szans na zatrudnienie długotrwale bezrobotnych
- inicjowanie działań środowiskowych pozwoli na wyzwolenie sił twórczych w społeczności lokalnej i umożliwi rozwiązanie części problemów tej społeczności.

8. Doskonalenie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób doświadczających przemocy w ramach programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz powołanych Zespołów Interdyscyplinarnych

Cel – doskonalenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie
- powszechna edukacja społeczeństwa, kompleksowa informacja

Realizacja zadania – Dzięki powołaniu Zespołu Interdyscyplinarnemu nastąpi doskonalenie systemu zintegrowanych działań, które sprowadza się do nawiązywania ścisłej współpracy ze wszystkimi podmiotami działającymi na terenie Bydgoszczy w zakresie zwalczania przemocy domowej, tj. Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej (rejonowymi ośrodkami Pomocy Społecznej i Bydgoskim Centrum Wsparcia Rodziny), Komendą Miejską Policji, sądem i prokuraturą, kuratorami sadowymi, szkołami i poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. System łączy zasoby kadrowe, wiedzę, kompetencje, umiejętności oraz doświadczenie zawodowe pracowników wymienionych instytucji.

Realizacja polega głównie profilaktycznym przeciwdziałaniu, poprzez monitorowanie środowisk w bieżącej pracy socjalnej, wczesnym rozpoznaniu zagrożeń, zdiagnozowaniu przyczyn i ustaleniu planu zaradczeo oraz, w sytuacjach nagłych, interwencji kryzysowej, polegającej na wsparciu ofiar przemocy poprzez fachowe poradnictwo i, w razie konieczności, udzielenie bezpiecznego schronienia.

Zamierzony efekt:

- Zapobieganie zjawiskom przemocy poprzez działania monitorujące możliwość wystąpienia zjawisk niepożądanych.
- Diagnoza zjawisk i przyczyn występowania przemocy domowej.
- Wdrożenie planu interwencji kryzysowej w wypadku zaistnienia przemocy w rodzinie.
- Pomoc w likwidacji potencjalnych przyczyn występowania przemocy – poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne, psychologiczne.
- Zapewnienie ofiarom przemocy bezpieczeństwa i ochrony izolującej od sprawców, udzielenie pomocy socjalnej i terapeutycznej.
- Uczestnictwo kadry w profesjonalnych szkoleniach dot. w szczególności metod zapobiegania i powstrzymywania przemocy domowej.
- Organizowanie kampanii informacyjnych, uwrażliwianie społeczności lokalnej na problem przemocy, budujących w odbiorcach świadomość społeczną związaną z przemocą domową.

II. FORMY POMOCY INSTYTUCJONALNEJ

Pomoc instytucjonalna udzielana jest osobom i rodzinom, wobec których system wsparcia środowiskowego wyczerpał możliwości świadczenia pomocy, a rodzina nie jest w stanie zaspokoić niezbędnych potrzeb. Dotyczy to w szczególności: zabezpieczenia całodobowych usług opiekuńczych wobec osób nie mogących samodzielnie funkcjonować w życiu rodzinnym, którym proponowane jest umieszczenie w domu pomocy społecznej. W przypadku, kiedy osoba wymaga wzmożonej opieki medycznej kierowana jest do zakładu opiekuńczo-leczniczego lub pielęgnacyjno-opiekuńczego.

Pomoc instytucjonalna kierowana jest również do dzieci i młodzieży pozbawionej opieki rodziny naturalnej, która z różnych powodów nie może być umieszczona w rodzinnych formach opieki zastępczej w tym adopcji.

W celu zaspokojenia potrzeb wyżej wymienionej grupy niepełnosprawnych, chorych i pozbawionych opieki rodziców planuje się realizację programów niwelujących i kompensujących potrzeby.

W roku 2011 podjęte zostaną działania mające na celu pozyskanie tzw. „mieszkań rodzinkowych”.

Pozyskanie tych mieszkań pozwoli na utworzenie nowych, 14-osobowych oddziałów placówki opiekuńczo-wychowawczej, zgodnych z polityką społeczną kraju.

1. Dienne formy wsparcia dla dzieci i młodzieży oraz grup usamodzielnianych wychowanków prowadzone przez Bydgoski Zespół Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

Cel – pomoc wychowawcza, psychologiczna, edukacyjna udzielana dzieciom i młodzieży na mocy postanowień sądu oraz pomoc w osiągnięciu usamodzielnienia pełnoletnim wychowankom placówki

Realizacja programu – dzienna forma wsparcia adresowana jest do wychowanków kierowanych na mocy postanowienia sądu lub przyjętych na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych. Prowadzona jest praca z wychowankami z elementami pracy resocjalizacyjnej z realizacją obowiązku szkolnego. Wychowankowie objęci są pomocą psychologiczną i pedagogiczną.

Prowadzenie grup usamodzielnianych dla wychowanków w wieku od 16 do 18 lat lub ukończenia szkoły średniej, czy wyższej, ma na celu przygotowanie młodzieży do opuszczenia placówki.

Zamierzony efekt – prowadzenie dziennych grup wsparcia może uchronić dzieci i młodzież przed umieszczeniem w placówce całodobowej, ukończenie obowiązku edukacji na poziomie szkoły gimnazjalnej. Koszt utrzymania wychowanka w takiej formie jest o 1/3 niższy niż w opiece całodobowej. Prowadzenie grupy wychowanków usamodzielnianych, w której realizowany będzie program zawierający elementy pracy socjalnej, przygotowania do życia w rodzinie, umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego pozwoli na zdobycie umiejętności radzenia sobie w dorosłym życiu.

2. Świetlice opiekuńczo-wychowawcze

Cel – działalność profilaktyczna w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii, zapewnienie opieki wychowawczej dla uczestników zajęć i wspieranie wszechstronnego rozwoju wychowanków poprzez wzmacnianie osobowości młodych ludzi, realizację celów edukacyjnych i rozwojowych.

Zamierzony efekt – kształtowanie tych cech osobowości i charakteru dziecka oraz tych dyspozycji i funkcji psychofizycznych, dzięki którym możliwe jest osiągnięcie przez dziecko optymalnego dla siebie poziomu rozwoju. Do zadań terapeutycznych należy:

- korygowanie nieprawidłowości w przebiegu procesów i funkcji psychicznych
- eliminowanie braków dydaktycznych
- przewartościowanie postaw wobec napotkanych trudności i niepowodzeń szkolnych
- usuwanie przeszkód adaptacyjnych

3. Pomoc osobom bezdomnym

Cel – stworzenie systemu pomocy bezdomnym.

Realizacja programu – prowadzenie utworzonego w roku 2010 Punktu Pomocy dla Osób Nietrzeźwych, całodobowego ambulatorium, opieka lekarsko-pielęgniarska, wydzielenie miejsc noclegowych, pozyskanie mieszkań dla usamodzielnianych bezdomnych, uczestnictwo w pracach społecznie użytecznych, utworzenie samorządów mieszkańców, tworzenie projektów unijnych.

Zamierzony efekt – zapewnienie schronienia osobom bezdomnym, w tym bezdomnym niepełnosprawnym, w wieku poprodukcyjnym i nietrzeźwym.

III. POZOSTAŁE FORMY POMOCY

1. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Cel – udzielanie dotacji organizacjom realizującym zadania z zakresu pomocy społecznej zgodnych ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Realizacja programu – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej ogłasza konkursy dla organizacji pozarządowych, które wspierają realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, w tym ośrodków wsparcia dziennego. Podpisano umowy na prowadzenie Centrum Pomocy dla Bezdomnych Kobiet i Matek z Dziećmi oraz dla Bezdomnych Mężczyzn, dożywianie osób, dostarczanie i magazynowanie żywności z Unii Europejskiej

dla mieszkańców miasta Bydgoszczy, kwalifikujących się i korzystających z pomocy społecznej zgodnie z art. 7 i 8 ustawy o pomocy społecznej.

Zamierzony efekt – organizacje pozarządowe realizując zadania z zakresu pomocy społecznej uzupełniają statutową działalność ośrodka pomocy społecznej, a dofinansowanie zadań przez nie prowadzonych pozwoli na objęcie różnymi formami pomocy większej ilości osób i rodzin wymagających wsparcia, a tym samym ograniczają przekazywanie środków z budżetu miasta.

Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bydgoszczy
Danuta Reiter-Warczak
mgr Danuta Reiter-Warczak